

KAPITOLA PRVNÍ

Celník měl hladkou, kulatou tvář, v níž se mu zračily jen ty nejvřejší city. Choval se vlídně, s uctivou přívětivostí.

„Vítejte,“ pronesl tlumeně. „Jak se vám líbí naše slunce?“ Podíval se na cestovní pas v mé ruce. „To máme ale nádherné ráno, není-liž pravda?“

Podal jsem mu pas a postavil kufr na bílou zábranu. Celník pas zběžně prolistoval dlouhými opatrnými prsty. Měl na sobě bílou uniformu se stříbrnými knoflíky a stříbřitými šňůrami na ramenech. Odložil pas a pak se špičkou prstu dotkl kufru.

„Zvláštní,“ řekl. „Potah ještě nestačil oschnout. Těžko si představit, že někde může pršet.“

„Ano, tam u nás už je podzim,“ řekl jsem s povzdechem a otevřel kufr.

Celník se soucitně usmál a roztržitě nahlédl dovnitř.

„Pod naším sluncem si člověk podzim vůbec nedokáže představit,“ řekl. „Děkuji vám, to mi naprosto stačí... Déšť, mokré střechy, vítr...“

„A co kdybych měl něco schovaného pod oblečením?“ řekl jsem. Nemám rád řeči o počasí.

Celník se upřímně rozesmál.

„Je to jen čistá formalita,“ řekl. „Tradice. Podmíněný reflex všech celníků, chcete-li.“ Podal mi list tvrdého papíru. „A tady máte další podmíněný reflex. Přečtěte si to, je to poměrně neobvyklé. A podepište se, buďte tak laskav.“

Přečetl jsem si, co na papíře stálo. Šlo o zákon o imigraci, vytištěný ladnou kurzívou ve čtyřech různých jazycích. Imigrace byla kategoricky zakázána. Celník se na mě díval.

„Zajímavé, že ano?“ řekl.

„No, každopádně to vzbuzuje zvědavost,“ odpověděl jsem a vytáhl propisku. „Kde se mám podepsat?“

„Kdekoli a jakkoli,“ řekl celník. „Klidně třeba napříč.“

Podepsal jsem se pod textem v ruštině, napříč přes řádek: „Byl(a) jsem obeznámen(a) se zákonem o imigraci.“

„Děkuji,“ řekl celník a schoval papír do šuplíku. „Teď už tedy znáte prakticky všechny naše zákony. A během celé doby pobytu... Jak dlouho u nás hodláte zůstat?“

Pokrčil jsem rameny.

„To se dá dopředu těžko odhadnout. Podle toho, jak půjde práce.“

„Řekněme tedy jeden měsíc?“

„Ano, možná. Dejme tomu, že měsíc.“

„A během celého tohoto měsíce...“ Sklonil se, aby do cestovního pasu udělal jakousi poznámku. „Během celého tohoto měsíce už žádné další zákony nebudete potřebovat.“ Vrátil mi pas. „A to ani nezmiňuji, že svůj pobyt u nás můžete prodloužit na jakoukoli rozumnou dobu. Zatím to tedy nechme na třiceti dnech, ale budete-li chtít pobýt déle, zastavte se šestnáctého května na policejní stanici, zaplaťte jeden dolar... Máte přece dolary, že ano?“

„Ano.“

„No výborně. Ostatně, on to nutně nemusí být právě dolar. Tady u nás přijímáme všechny možné valuty. Rubly, libry, cruzeira...“

„Cruzeira nemám,“ řekl jsem. „Mám jen dolary, rubly a pár britských liber. Bude vám to stačit?“

„Rozhodně. A mimochodem, abych nezapomněl... Uhradíte prosím devadesát dolarů a dvaasedmdesát centů.“

„S potěšením,“ řekl jsem. „A proč?“

„Kvůli zabezpečení minimálních potřeb, jak je u nás zvykem. Ještě nikdy k nám totiž nepřijel žádný člověk, který by vůbec žádné potřeby neměl.“

Odpočítal jsem devadesát jedna dolarů a celník, aniž by se posadil, mi začal vypisovat stvrzenku. V nepohodlné poloze se mu krk nalil malinově rudou krví. Rozhlédl jsem se. Bílá zábrana se táhla podél celého pavilonu. Na její druhé straně se vlídně usmívali, smáli se a cosi důvěrně vysvětlovali bělostní celní úředníci. Na mé straně zase netrpělivě přešlapovali různorodí cestující, cvakali zámky svých kufrů a rozrušeně se rozhlíželi okolo. Celou cestu horečnatě listovali v reklamních prospektech, hlučně spřádali všemožné plány a tajně či nepokrytě se těšili na příjemně strávené dny a nyní dychtili po tom, aby se už konečně ocitli na druhé straně zábrany. Byli zde zvodlí londýnští úředníci a jejich sportovně vyhlížející nevěsty, neomalení oklahomští farmáři v nezastrčených barevných košilích, volných šortkách po kolena a sandálech naboso, turínští dělníci se svými ruměnými manželkami a početným potomstvem, nevýznamní straničtí funkcionáři z Argentiny, finští dřevorubci s ohleduplně zhašenými dýmkami v zubech, maďarské basketbalistky, čínští studenti, černí odboroví předáci ze Zambie...

Celník mi podal stvrzenku a vrátil nazpět dvacet osm centů.

„Tak, a veškeré formality jsou u konce. Doufám, že jsem vás příliš nezdržel. Přeji vám příjemný pobyt.“

„Děkuji,“ řekl jsem a chopil se kufru.

Celník se na mě s úsměvem díval, hladce oholenou tvář mírně nakloněnou na stranu.

„Přes tento turniket, prosím,“ řekl. „Na shledanou. Dovolte mi vám ještě jednou popřát, ať se vám u nás líbí.“

Vyšel jsem na náměstí hned za italskou dvojicí se čtyřmi dětmi a dvěma mechanickými nosiči.

Slunce již vystoupalo vysoko nad šedavé hory a všechno na náměstí bylo lesklé, zářivé a pestrobarevné. Možná dokonce až příliš zářivé a pestrobarevné, jak už to v turistických letoviscích bývá. Lesklé červené a oranžové autobusy, kolem kterých se již tlačili návštěvníci ze zahraničí. Lesklá, ba přímo blyštivá zeleň parčíků s bílými, modrými, žlutými a zlatými altánky, pergolami a stánky. Zrcadlové povrchy, svislé, vodorovné i šikmé, jež se co chvíli rozhořivaly oslnivými a horkými odlesky. Hladké matné šestiúhelníky pod nohama i pod koly automobilů – červené, černé či šedivé, které téměř nepostřehnutelně pružily a tlumily kroky... Postavil jsem kufr a nasadil si tmavé brýle.

Ze všech slunečných měst, která jsem v životě navštívil, bylo tohle nejspíš ze všech nejslunečnější. Což byla škoda. Měl bych to mnohem snazší, kdyby naopak bylo pošmourné, kdyby ho svíraly plískanice a bláto, kdyby tamhleten altán byl šedý, s betonovými stěnami a nějakou sprostárnou vyrytou do jejich mokrého a šedého povrchu. Kdyby město bylo samou nudou sklíčené a nesmyslné. V takovém případě by se mi nejspíš okamžitě zachtělo pustit do práce. Vlastně by se mi zachtělo zcela určitě, protože mě takové věci rozčilují a nutí k činnosti... Jenže ono je to přece jen těžké – zvyknout si na to, že bída může být bohatá... A právě proto mi schází obvyklý zápal, právě proto se mi nechce začít hned pracovat, ale zato se mi chce nastoupit do jednoho z těchhle autobusů, třeba do tohohle červenomodrého, a vyrazit na pláž, zaplavat si s dýchacím přístrojem, spálit se na sluníčku, domluvit si rande s nějakou

kočičkou nebo vyhledat Peka, popít s ním – teď už určitě taky pije, proč by ne? – a zavzpomínat na všechno dobré, abych mu mohl odpovídat na otázky ohledně Bykova, Transpluta i nových vesmírných lodí, ve kterých se už dneska ani já sám moc nevyznám, ale pořád líp než on, a aby mi Pek zase mohl vyprávět o vzpouře a chlubit se šrámy i svým význačným společenským postavením. Bylo by fajn, kdyby se ukázalo, že tu dělá, řekněme, starostu...

Nespěšně se ke mně přiblížil zavalitý snědý muž v bílém, který si za chůze otíral ústa do kapesníčku. Na hlavě měl šikmo nasazenou kulatou bílou čepici s průsvitným zeleným kšiltem a zelenou stuhou s nápisem: „Vítejte u nás.“ V lalůčku pravého ucha se mu třpytila náušnice s přijímačem.

„Zdravím,“ oslovil mě ten muž. „Doufám, že jste měl příjemnou cestu.“

„Dobrý den,“ řekl jsem.

„Vítejte u nás. Jsem Amad.“

„A já Ivan,“ řekl jsem. „Rád vás poznávám.“

Navzájem jsme si pokynuli a společně přihlíželi, jak turisté nastupují do jednotlivých autobusů. Všichni vesele rámusili; teplý vánek jim bral zpod nohou nedopalky a zmuchlané obaly od bonbonů a kutálel je po náměstí. Na Amadovu tvář dopadal zelený stín kšiltu.

„Rekreanti,“ řekl. „Bezstarostní a hluční. Brzy je rozvezou do jejich hotelů a oni se pak okamžitě vyhrnou na pláž.“

„Láká mě projet se na vodních lyžích,“ poznamenal jsem.

„Vážně? Tak tohle by mě nikdy nenapadlo. Vy totiž vůbec nevypadáte jako rekreant.“

„A tak je to správné,“ řekl jsem. „Já sem totiž přijel pracovat.“

„Pracovat? Což, i kvůli práci k nám lidé jezdívají. Před dvěma roky jsme tu měli Jonathana Craise, maloval tady obraz.“

Zasmál se. „Potom ho v Římě ztloukl nějaký papežský nuncius, na jeho příjmení si nevzpomínám.“

„Kvůli tomu obrazu?“

„Ne, to asi sotva. Vždyť on tady nakonec vůbec nic nenamaloval. Jenom trávil dny i noci v kasinu... Pojdme se něčeho napít.“

„Pojďme,“ řekl jsem. „Můžete mi něco doporučit.“

„Doporučovat je mou příjemnou povinností,“ řekl Amad.

Ve stejnou chvíli jsme se sklonili a oba se chopili držadla kufru.

„Neobtěžujte se, ponesu si ho sám...“

„Ne,“ opáčil Amad. „Vy jste host, kdežto já jsem tu doma... Pojdme do tamhletoho baru. V tuhle hodinu tam není ani noha.“

Vešli jsme pod světlemodrou markýzu. Amad mě usadil ke stolku, postavil kufr na volnou židli a zamířil k baru. Byl tady chládek, do ticha tlumeně klapala klimatizace. Amad se vrátil s tácem, na němž stály dvě vysoké sklenice a ploché talířky s nakrájenými plátky, pokapanými nazlátlým olejem.

„Není to nic silného,“ řekl Amad, „ale zato je to řádně vychlazené.“

„Já to s alkoholem po ránu taky nerad přeháním.“

Zvedl jsem sklenici a usrkl z ní. Bylo to dobré.

„Co doušek, to plátek,“ doporučil Amad. „Co doušek, to plátek. Takhle.“

Plátky křupaly a tály na jazyku. Co se mě týče, klidně bych se bez nich obešel. Nějakou dobu jsme mlčeli a zpod markýzy pozorovali náměstí. Autobusy s tichým hučením jeden za druhým mizely v ulicích, lemovaných stromořadími. Působily robustně, ovšem jejich robustnost v sobě měla jakousi zvláštní ladnost.

„Přece jenom je tam až moc rušno,“ řekl Amad. „Krásné bungalovy, spousta žen pro každé gusto, moře, co by kamenem dohodil, ale žádné soukromí. Myslím, že by vám to nevyhovovalo.“

„Ano,“ souhlasil jsem. „Hluk by mě rušil. A navíc rekreanty nemám rád, Amade. Nesnáším, kdy se lidi baví až moc svědomitě.“

Amad přikývl a opatrně si vložil do úst další plátek. Díval jsem se, jak žvýká. Soustředěné pohyby jeho spodní čelisti v sobě měly něco profesionálního. Když polkl, řekl:

„Kdepak, žádná syntetika se nikdy nevyrovnejá přírodnímu produktu. Chuťová škála je úplně jinde...“ Naprázdno pohnul rty, tichounce mlaskl a pak pokračoval: „Ve středu města máme dva výtečné hotely, ovšem podle mě...“

„Ano, ani tohle by mi nevyhovovalo,“ řekl jsem. „Hotely ukládají určité povinnosti. A nikdy jsem neslyšel, že by někdo dokázal napsat cokoli kloudného v nějakém hotelu.“

„No, to není tak docela pravda,“ namítl Amad, zatímco si kriticky prohlížel poslední zbývající plátek. „Četl jsem jednu knihu, ve které stálo, že byla napsána právě v hotelu. V hotelu Florida.“

„Aha,“ řekl jsem. „To máte pravdu. Jenomže vaše město přece není terčem kanonády.“

„Kanonády? Ovšemže ne. Alespoň tedy za běžných okolností.“

„To jsem si myslel. Bylo ovšem zjištěno, že kvalitní dílo lze napsat jedině v ostřelovaném hotelu.“

Amad si nakonec poslední plátek přece jen vzal.

„Tohle by bylo obtížné zařídit,“ řekl. „V naší době se kanóny těžko shání. A navíc to vychází moc draho – hotel by mohl přijít o klientelu.“

„Hotel Florida svého času také přišel o klientelu. Hemingway v něm bydlel sám.“

„Kdože?“

„Hemingway.“

„Aha... No ale to bylo už dávno, ještě za fašistů. A časy se přece jen změnily, Ivane.“

„Ano,“ řekl jsem. „V naší době už nemá psaní v hotelích naprosto žádný smysl.“

„K čertu s nimi, se všemi těmi hotely,“ řekl Amad. „Já vím, co potřebujete. Vy totiž potřebujete penzion.“ Vytáhl zápisník. „Povězte mi, co vyžadujete, a já vám zkusím najít něco vhodného.“

„Penzion,“ pronesl jsem. „No nevím. Ani bych neřekl, Amade. Pochopte, že se nechci seznamovat s lidmi, se kterými se seznamovat nechci. To zaprvé. A zadruhé: Kdo v těch soukromých penzionech vlastně bydlí? Titíž rekreanti, jenom chudší, takže si nemohli dovolit samostatný bungalov. A tihle lidé se baví úplně stejně svědomitě. Pořádají pikniky, posezení a večírky s hudbou. Po nocích hrají na bendžo. A navíc lapají každého, kdo se jim dostane na dosah, a nutí ho, aby se zúčastnil soutěže o nejdelší polibek. Ale hlavně jsou to samí cizinci. Kdežto mě zajímá vaše země, Amade. Vaše město. Zajímají mě místní. Povím vám, co přesně chci. Útulný domek se zahradou. V rozumné vzdálenosti od centra. Klidná rodina, ctihodná hospodyňka. A mladá dcera samozřejmě velkou výhodou... Umíte si to představit, Amade?“

Amad se zvedl, s prázdnými sklenicemi zamířil k baru a vrátil se s plnými. Nyní byla ve sklenicích bezbarvá tekutina a na talířcích ležely mikroskopické mnohapatrové sendviče.

„Znám jeden takový útulný domek,“ prohlásil Ahmed. „Vdově je dvaadvacet, dceři dvacet a synovi jedenáct. Dopijeme a pojedeme. Myslím, že se vám tam bude líbit. Cena není nijak mimořádná, i když to samozřejmě vychází draž než penzion. Přijel jste nadlouho?“

„Na měsíc.“

„Panebože! Všehovšudy?“

„Nevím, jak mi půjde práce. Možná se zdržím déle.“

„Zdržíte se zcela určitě,“ řekl Amad. „Vidím, že nemáte ani tu nejmenší představu o tom, kam jste vlastně přijel. Vůbec netušíte, jak je u nás veselo a do jaké míry tady nemusíte na nic myslet.“

Dopili jsme, zvedli se a pod palčivým sluncem zamířili přes náměstí k parkovišti. Amad šel rychlou, trochu kolébovou chůzí, během níž nedbale pohupoval kufrem; zelený kšilt čepice měl stažený do očí. Z celního pavilonu se právě sypala další dávka turistů.

„Chcete, abych k vám byl upřímný?“ zeptal se Amad znenadání.

„Chci,“ řekl jsem. Co jiného jsem taky mohl říct? Běhám po světě už čtyřicet let, ale dodnes jsem nepřišel na to, jak se téhle nepříjemné otázce zdvořile vyhnout.

„Vůbec nic tady nenapíšete,“ řekl Amad. „Tady u nás je těžké cokoli napsat.“

„Ono je vždycky těžké cokoli napsat,“ řekl jsem. Což, ještě štěstí, že vážně nejsem spisovatel.

„To rád věřím. V tom případě je to ovšem u nás zcela nemožné. Přinejmenším tedy pro někoho, kdo není místní.“

„Naháníte mi strach.“

„Strach nemějte. Prostě se vám tu nebude chtít pracovat. Nevydržíte sedět u psacího stroje. Dokonce by vás mrzelo, kdybyste musel sedět u psacího stroje. Víte, co je to radost ze života?“

„Jak bych to jen...“

„Nevíte nic, Ivane. Zatím o tom ještě vůbec nic nevíte. Bude te muset projít dvanácti kruhy ráje. Je to asi směšné, ale závidím vám...“

Zastavili jsme se před protáhlým kabrioletem. Amad hodil kufr na zadní sedadlo a otevřel přede mnou dokořán dveře spolujezdce.

„Prosím,“ řekl.

„A vy už jste jimi tedy prošel?“ zeptal jsem se, když jsem se usadil.

Amad usedl za volant a nastartoval.

„Čím konkrétně?“

„Dvanácti kruhy ráje.“

„Já už si svůj oblíbený kruh dávno zvolil, Ivane,“ řekl Amad. Automobil se nehlučně rozjel po náměstí. „A ostatní už pro mě dávno neexistují. Bohužel. Je to jako stáří. Se všemi jeho výsadami a nedostatky.“

Automobil se přehnal parkem a nyní se řítí po rovné stinné ulici. Se zájmem jsem se rozhlížel, ale vůbec nic jsem nepoznával. Bylo naivní doufat, že si zde cokoli vybavím. Vylodovali jsme se uprostřed noci, lilo jako z konve a na molech stálo sedm tisíc vyčerpaných rekreantů, kteří pozorovali dohořívající linkovou loď. Město jsme neviděli – jen velkou promoklou prázdnotu, pomrkávající rudými záblesky. Něco tam praskalo, dunělo a pronikavě skřípělo. „Pomordujou nás potmě jako králíky,“ řekl Robert a já ho hned zahnal zpátky na vylodovací člun, aby dostal na břeh obrněný transportér. Rampa povolila, transportér se svezl do vody, a když Pek Roberta vytáhl, zimou promodralý Robert ke mně přistoupil a cvakaje zuby pronesl: „Já vám říkal, že je moc velká tma...“

Amad náhle řekl:

„Když jsem byl puberták, bydlel jsem u přístavu a sem jsme se chodívali rvát s klukama od dělníků z fabriky. Spousta jich měla boxery a jeden mi přerazil nos. Půlku života jsem pak chodil s nosem nakřivo, než jsem si ho loni konečně nechal

spravit... Zamlada jsem pro ránu nešel daleko. Měl jsem kus olověný roury a jednou jsem si odseděl šest měsíců, ale nepomohlo to.“

S úšklebkem na rtech zmlkl. Po chvíli jsem řekl:

„Dneska už člověk o pořádnou olověnou rouru nezavadí. Teď jsou v módě gumové obušky – shánějí se načerno od policajtů.“

„Je to tak,“ souhlasil Amad. „Nebo si člověk pořídí malou činku, upiluje z ní jednu kouli, no a je hotovo. Jenomže dneska už holt není ta správná mládež. A taky se dneska za tyhle věci vyhošťuje...“

„Ano,“ řekl jsem. „A co ještě jste zamlada dělal?“

„A vy?“

„Já se chtěl stát kosmoletcem a trénoval jsem přetížení. A taky jsme soutěžili, kdo se zvládne potopit hlouběji.“

„My taky,“ řekl Amad. „Do deseti metrů, pro samopaly a whisky. Tam za moly toho ležely plné bedny. Až se mi z nosu spouštěla krev... Jenže když se strhla mela, začali jsme tam nacházet nebožtíky s kusem kolejnice na krku, a tak jsme toho nechali.“

„Nebožtík pod vodou, to je pěkně nepříjemný pohled,“ řekl jsem. „Obzvlášť, když je tam dole proud.“

Amad se ušklíbl.

„Viděl jsem horší. Svého času jsem taky dělal u policie.“

„Myslíte později, když ta mela skončila?“

„Mnohem později. Po přijetí zákona o gangsterech.“

„Takže u vás se jim taky říkalo gangsteři?“

„A jak jinak by se jim mělo říkat? Lupiči asi těžko... ‚Banda lupičů ozbrojená plamenomety a plynovými bombami oblehla magistrát,‘ pronesl procítěně. ‚Nezní to dobře, nepřijde vám? Správný lupič by měl mít sekeru, řemdih, kníry od ucha k uchu, tesák...“